

Kişisel Net Servet Vergisi ve Uygulanabilirliği: OECD Ülkeleri Kapsamında Bir Değerlendirme ¹

Nagihan BİRİNCİ ²

Başyuru Tarihi: 09.05.2022

Kabul Tarihi: 15.06.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Bir gerçek kişinin tüm servet değerinden borçlar düşüldükten sonra bulunan matrah üzerinden hesaplanan kişisel net servet vergisi geçmişten günümüze kadar bazı OECD ülkelerinde uygulama alanı bulmuştur. Ancak sınırlı düzeyde vergi geliri sağlaması, buna karşın idari maliyetlerinin yüksek olması gibi gerekçelerle birçok ülkede yürürlükten kaldırılmıştır. Son zamanlarda ise hem içinde bulunulan Covid-19 salgını nedeniyle toplumsal ihtiyaçların giderilmesine finansman kaynağı sağlama hem de yeniden dağıtım aracı olarak servet eşitsizliklerinin azaltılmasına katkı sağlama gerekçeleriyle yeniden gündeme gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, OECD ülkelerindeki kişisel net servet vergisi uygulamalarını ve bu vergiden elde edilen gelirleri incelemek, bu verginin yürürlüğe girmesine ve yürürlükten kaldırılmasına neden olan unsurları araştırarak günümüzde bu verginin uygulanabilirliğini değerlendirmektir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve vergi kaçaklarını azaltmaya yönelik çalışmalarla net servet vergisini halihazırda uygulayan ülkelerde bu verginin olumsuzlukları olarak nitelendirilen birçok durum üstesinden gelinebilir. Ancak diğer ülkelerde tüm servet unsurlarının ve kullanımının uygun şekilde vergilendirilebilmesi mevcut vergilerde köklü bir reform gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Servet Vergisi, Kişisel Net Servet Vergisi, Servet Eşitsizliği, OECD Ülkeleri

Atıf: Birinci, N. (2022). Kişisel net servet vergisi ve uygulanabilirliği: OECD ülkeleri kapsamında bir değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 713-736.

¹ Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

² Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, nbirinci@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3983-8815

Individual Net Wealth Tax and Its Applicability: An Assessment Under OECD Countries

Nagihan BİRİNCİ³

Submitted by: 09.05.2022

Accepted by: 15.06.2022

Article Type: Research Article

Abstract

Individual net wealth tax, which is calculated over the base found after deducting debts from the entire wealth value of the individual, has been applied in some OECD countries from past to present. However, it has been abolished in many countries due to its high administrative costs despite its limited revenue. Recently, it has come to the fore again due to the current Covid-19 epidemic, both to provide financial resources to meet social needs and to reduce wealth inequalities as a means of redistribution. The aim of this study is to examine the individual net wealth tax practices in OECD countries and the revenues obtained from this tax, to evaluate the applicability of this tax today by investigating the factors that led to the enactment and repeal of this tax. With the developments in information and communication technologies and efforts to reduce tax evasion, many situations that are described as negatives of net wealth tax in countries that already apply net wealth tax can be overcome. However, proper taxation of all wealth elements and uses in other countries requires a fundamental reform of existing taxes.

Keywords: Wealth Tax, Individual Net Wealth Tax, Wealth Inequality, OECD Countries

³ Karadeniz Technical University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Public Finance, nbirinci@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3983-8815

Giriş

Dünya genelinde geçmişten günümüze kadar servet üzerinden çeşitli adlarla vergi alınmıştır. Bu vergiler genel itibarıyla servet vergisi şeklinde ifade edilmekle birlikte bünyesinde farklı vergi türlerini barındırmaktadır. Bunlardan biri de bir gerçek kişinin net varlıklarının değeri üzerinden borçlar düşüldükten sonra alınan kişisel net servet vergisidir. Net servet vergisinin uygulanması geçmiş yıllarda daha yaygın iken bu vergi, verimliliğinin düşük, idari maliyetlerinin yüksek olması ve oldukça düşük düzeyde gelir sağlaması gibi gerekçelerle günümüzde sınırlı sayıda ülkede uygulama alanı bulmaktadır. Ancak son yıllarda hem etkisi günden güne artan iklim değişikliğiyle mücadele hem de Covid-19 salgınının neden olduğu finansman ihtiyacının karşılanabilmesi için ihtiyaç duyulan kamu gelirlerini sağlayabilmek açısından servetin vergilendirilmesi yoğun bir şekilde tartışılmaktadır.

Net servet vergisinin çeşitli kesimlerce çok farklı açılardan eleştirilmesine rağmen yeniden tartışılmaya başlanmasının en temel nedeni bu verginin serveti yeniden dağıtıcı fonksiyonudur. Böylece net servet vergisinin hem ihtiyaç duyulan kamu gelirini sağlayabileceği hem de servet eşitsizliklerini azaltabileceği düşünülmektedir. Net servet vergisinin geçmişteki ve günümüzdeki uygulamalarına bakıldığında hem gerçek kişilerin hem de kurumların servet değerleri üzerinden alınabildiği görülmektedir. Nitekim bu çalışma net servet vergisine odaklanmakla birlikte yalnızca bir gerçek kişinin tüm servet değeri üzerinden hesaplanan, dolaysız ve yıllık bir vergi olan kişisel net servet vergisini ele almakta, kurumsal net servet vergisini ise kapsam dışında bırakmaktadır. Ayrıca net servet vergisinin en eski uygulayıcısı olan Avrupa ülkelerinin tümünün OECD üyesi olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle çalışma OECD ülkelerindeki net servet vergisine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle net servet vergisi kavramsal açıdan ele alınarak geçmişten günümüze kadar kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkelerine yer verilmektedir. Sonrasında bu vergiyi uygulayan ülke sayısının zaman içerisindeki gelişimi ile vergi gelirlerinin düzeyi ve gelişimi incelenmektedir. Son olarak ise kişisel net servet vergisini uygulayan ülke sayısındaki azalma göz önünde bulundurularak bu verginin yasalaşmasına ve yürürlükten kaldırılmasına neden olan unsurların araştırılması suretiyle uygulanabilirliği tartışılmaktadır.

Servet Vergilerinin Bir Türü Olarak Kişisel Net Servet Vergisi

Kişisel anlamda ekonomik refahın en iyi göstergeleri gelir, harcama ve servettir (Mintz, 1991, s. 249). Bu nedenle vergi gelir, harcama ve servet üzerinden alınmaktadır. Tıpkı gelir ve harcama vergilerinde olduğu gibi servet vergileri de hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin vergi sistemlerinde yer almakta (Chatalova ve Evans, 2013, s. 434) ve birçok biçim alabilmektedir. Bu doğrultuda bir kişinin serveti daima farklı varlıkların bileşiminden oluşmakta ve bu varlıklar tipik olarak gerçek varlıklar ve finansal varlıklar, devredilebilir ve devredilemez varlıklar ile taşınır ve taşınmaz varlıklar şeklinde ayrıştırılmaktadır (McDonnell, 2013, s. 8). Vergiye tabi varlıklar ise genel itibarıyla arazi, bina ve diğer gayrimenkuller, işletme sermayesi, tarımsal varlıklar, araçlar, nakit, cari hesaplar ve mevduatlar, hayat sigortası rezervleri, emeklilik fonu sermayesi, menkul kıymetler, beşeri sermaye, kişisel varlıklar ve benzerlerini kapsamaktadır (McDonnell, 2013, s. 8-9; Colvin, 2021).

Servet vergilerinin uygulanmasının temelde iki amacı bulunmaktadır. Bunlar, kamu harcamalarının finansmanına katkıda bulunma ve servet eşitsizliğini gidermek için yeniden dağıtım aracı olmasıdır (Arendse ve Stack, 2018, s. 2). Nitekim servet vergileri, potansiyel olarak servetin belirli bir kesimin elinde yoğunlaşmasını engellemek açısından gelir vergisi ve kurumlar vergisinden çok daha etkili araçlar olarak nitelendirilmektedir (Saez ve Zucman, 2019, s. 438).

OECD tarafından yapılan sınıflandırmada servet üzerinden alınan vergiler altı başlık altında toplanmıştır. Bunlar a) taşınmaz varlıklar üzerinden alınan yıllık vergiler, b) net servet üzerinden alınan yıllık vergiler, c) emlak vergileri ile veraset ve intikal vergileri, d) finansal işlemler ve sermaye muameleleri üzerinden alınan vergiler, e) servet üzerinden alınan düzensiz vergiler ve f) diğer servet vergileridir (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2018a, s. 22). Bir kişinin serveti üzerinden alınan vergi, bir defaya mahsus olarak alınabilen bir vergi şeklinde olabileceği gibi her yıl periyodik olarak düzenli bir şekilde alınan sürekli bir vergi şeklinde de olabilir (Pehlivan, 2021, s. 127; Arendse ve Stack, 2018, s. 2). Bir bireyin servetinin standart ve en geniş ölçüsü, borçlar hariç geçerli piyasa fiyatları üzerinden değerlendirilen tüm finansal ve finansal olmayan varlıklardır (Saez ve Zucman, 2019, s. 442). Bu doğrultuda net servet, tüm borç ve yükümlülükler düşüldükten sonraki servet olarak tanımlanmaktadır (McDonnell, 2013, s. 7). Kişisel net servet vergisi ise bireylerin net servet değerleri üzerindeki cari vergileri ifade etmektedir (OECD, 2018a, s. 48; Perret, 2020, s. 5).

Net servet vergisinin tanımı, bu vergiyi servetin getirisi üzerinden alınan sermaye vergisinden veya servetin miras yoluyla edinilmesi durumunda alınan veraset vergisinden ayırmaktadır. Çünkü bunlar genellikle belirli aralıklarla veya bir kez ödenirken net servet vergisi yıllık olarak alınmaktadır (Perret, 2020, s. 5). Ayrıca net servet vergisi, toplam servet olarak da nitelendirilen brüt servetten bir takım indirimler yapıldıktan sonra kalan net servet değeri üzerinden alındığı için, bazı ülkelerde özellikle gayrimenkulün brüt değerine uygulanan emlak vergilerinden de farklılık göstermektedir. Nitekim net servet vergisi, vergi mükellefinin vergilendirilebilir kapasitesini, tüm ödenmemiş borçlarını ve kişisel muafiyetlerini dikkate alırken, emlak vergisi genellikle bu faktörleri hesaba katmamaktadır. Bu nedenle net servet vergisinin vergi mükelleflerinin ödeme gücünü daha fazla dikkate aldığı ve mükelleflerin şahsına uygulandığı kabul edilirken, emlak vergisinin genellikle mülke uygulandığı kabul edilmektedir (Tanabe, 1967, s. 125; OECD, 2018b, s. 116). Ayrıca tüm vergilerde olduğu gibi net servet vergilerinin uygulanmasında da vergi tabanı muafiyet, indirim veya tercihli muamele yoluyla daraltılabilmektedir (Scheuer ve Slemrod, 2020, s. 3). Dolayısıyla vergi, muafiyet ya da istisna eşliğinin üzerinde kalan varlık değeri üzerinden alınmaktadır (Saez ve Zucman, 2019, s. 441).

OECD Ülkelerinde Kişisel Net Servet Vergisinin Gelişimi

Servet vergilerinin kökeni antik çağa kadar uzanmaktadır (Kapeller, Leitch ve Wildauer, 2021, s. 7). Zenginliğin daha ziyade arazi ve gayrimenkulden oluştuğu ilkel toplumlarda bina ve arazi vergileri olağan vergi olarak nitelendirilmekteydi. Mükelleflerin kişisel ve ailevi durumlarını dikkate almayan bu vergilerin amacı, mülkün değerinden ziyade getirisini vergilendirmektir (Hofstra, 1979, s. 119). Servet vergilendirmesinin en modern biçimi olan net servet vergilerinin de yüzyıllar öncesine dayanan bir geçmişi bulunmaktadır (Bird, 1991, s. 322). Nitekim Hollanda'da net servet vergileri 17. ve 18. yüzyıllarda yalnızca olağanüstü durumlarda bir defaya mahsus olarak alınmaktaydı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise Hollanda'da net servet üzerinden bir defaya mahsus "net sermaye vergisi" alınmıştır. Bu verginin gelirleri ise savaşın neden olduğu mali çöküşün hafifletilmesinde kullanılmıştır (Hofstra, 1979, s. 119). Net servetin yıllık olarak vergilendirilmesi de yeni

değildir. Uygulamasının sınırlı olmasına rağmen, net servet vergisi bazı Avrupa ülkelerinde uzun süre yürürlükte kalmıştır. İsviçre kantonları, 13. yüzyıldan bu yana bu vergi biçimiyle ilgili sürekli bir deneyime sahip bulunmaktadır. Ancak net servet vergisi 20. yüzyılın başlarından sonra birçok Avrupa ülkesinde (hepsi OECD ülkesi) günümüzdeki anlamıyla benimsenmiştir (Tanabe, 1967, s. 126).

Gelir vergisinin yanı sıra birde net servet üzerinden vergi alınması, gelirin vergilendirilebilir kapasitenin yeterli bir ölçüsü olmadığı ve net servet üzerinden alınacak ek bir vergi ile daha etkin bir kişisel vergilendirmenin sağlanabileceği varsayımına dayanmaktadır. Ayrıca adalet, ekonomik ve idari etkinlik açısından da net servet vergileri önerilmektedir. Özellikle Nicholas Kaldor'un Hindistan ve Seylan hükümetlerine sunduğu ve net servet vergilerinin kabul edilmesine neden olan raporlarda yer alan ifadeler bunda etkili olmuştur (Tanabe, 1967, s. 124-125). Kaldor (1963, s. 18), gelişmekte olan ülkelerin, bir bireyin sahip olduğu gerçek toplam nakit ve net varlığa dayalı olarak dönemsel vergiler koymasının gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Vergi ve Maliye Komitesi'nin vergi uyumlaştırılmasına yönelik raporunda, servetin genel itibarıyla kişisel gelir vergisini tamamlayıcı olarak vergilendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Thurston, 1963, s. 128).

Kaldor'un önerilerini ortaya attığı yıllardan bu yana, özellikle gelişmekte olan ülkelerde net servet üzerindeki vergilerin çoğu zaman çok pratik olmadığı görülmüştür. Servet mülkiyetinin ve vergi mükellefiyetinin belirlenmesi, servetin net değerinin tespiti gibi sorunlar bu verginin uygulanmasını zorlaştırabilecek unsurlardır (Rudnick ve Gordon, 1996, s. 300). Özellikle 2008 küresel mali krizine kadar birçok ülkede net servet üzerinden yıllık olarak alınan vergiler düşüş eğilimi göstermeye başlamıştır (Ernst and Young [EY], 2015, s. 12). Ancak Piketty'nin (2014) etkili araştırmasının ardından servet vergileri, potansiyel mali ve servetin dağılımına ilişkin etkileri açısından yeniden ilgi görmüştür. Bütçe açıklarını ve borç birikimini azaltmayı amaçlayan politika olarak nitelendirilen mali konsolidasyon (OECD, 2011, s. 17) bağlamında servet vergileri, kamu gelirlerini artırmaları ve ödeme gücü en yüksek olanlardan alınmaları nedeniyle savunulmaktadır. Ayrıca IMF, OECD, Avrupa Komisyonu gibi uluslararası kuruluşlar birçok ülkede vergi tabanının zengin kesime doğru genişletilerek emek üzerindeki vergi yükünün azaltılmasını önermektedirler (Kuypers, Figari ve Verbist 2020, s. 3).

Aşağıda yer alan Tablo 1'de geçmişten günümüze kadar kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkeleri hem uygulama yılları hem de 2020 yılındaki durumları itibarıyla yer almaktadır. Buna göre kişisel net servet vergileri günümüzde eskiye kıyasla çok daha az yaygındır. Özellikle 1990'lı ve 2000'li yıllarda net servet vergisi uygulayan, ancak sonrasında bu vergiyi yürürlükten kaldıran birçok OECD ülkesi mevcuttur. Bu kapsamda Avusturya 1994, Danimarka ve Almanya 1997, Hollanda 2001, Finlandiya, İzlanda ve Lüksemburg 2006 ve İsveç 2007 yılında net servet vergilerini yürürlükten kaldırmıştır. İspanya 2008 yılında net servet vergisini kaldırmamakla birlikte %100 oranında vergi indirimi getirerek tüm vergi mükelleflerinin net servet vergisi yükümlülüklerini kaldırmıştır. Ancak 2011 yılında eski uygulamaya dönmüştür. Fransa, 2018 yılında servet vergisini kaldıran son ülke olmuştur. Kolombiya, net servet vergisini 1935 yılından bu yana uygulamaktadır. Kolombiya'nın OECD'ye üye olmasıyla birlikte 2020 yılı itibarıyla kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkeleri Norveç, İspanya, İsviçre ve Kolombiya'dır.

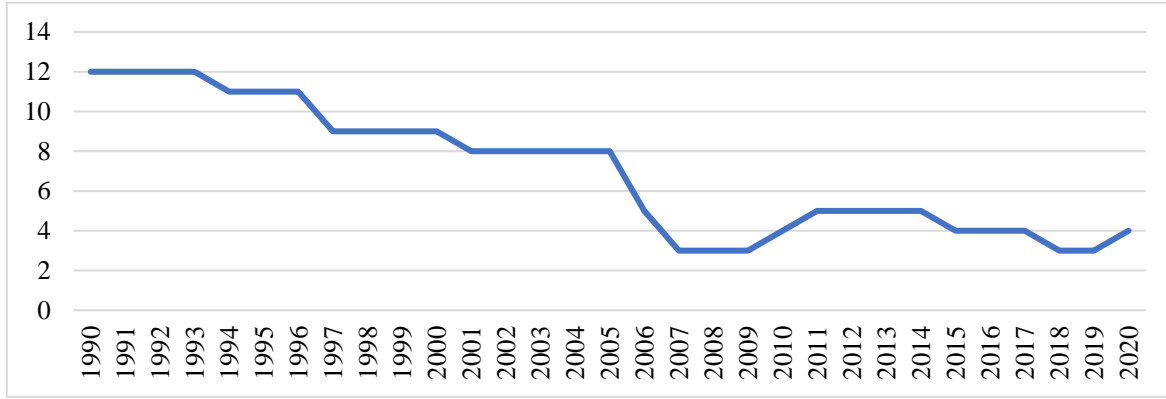
Tablo 1

Geçmişten Günümüze Kişisel Net Servet Vergisini Uygulayan OECD Ülkeleri

	Ülke	Başlangıç Yılı	Mevcut Durum
2020 yılında net servet vergisi uygulayan ülkeler	İspanya	1977	2008 yılında %100 vergi indirimi uygulanmıştır. Ancak 2011 yılında tekrar eski haline getirilmiştir. (%100 indirim halen Madrid özerk bölgesinde uygulanmaktadır)
	İsviçre	1840	1840-1970 yılları arasında tüm kantonlarda kademeli olarak uygulanmıştır.
	Norveç	1892	Ulusal vergi olarak uygulanmıştır.
	Kolombiya	1935	Uygulanmaktadır.
Tarihsel net servet vergileri	Almanya	1952	1997 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	Avusturya	1954	1994 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	Danimarka	1903	1997 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	Finlandiya	1919	2006 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	Fransa	1982	1986 yılında kaldırılmış, 1989'da tekrar yürürlüğe girmiştir. 2018 yılında yeniden yürürlükten kaldırılmıştır.
	Hollanda	1965	2001 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	İrlanda	1975	1978 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	İsveç	1947	2007 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.
	İzlanda	1970	2006 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. 2010 ve 2014 yılları arasında geçici bir "acil durum" önlemi olarak yeniden uygulamıştır.
	Lüksemburg	1934	2006 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.

Kaynak: OECD, 2018a, s. 18-76; OECD, 2018b, s. 110; Bunn, 2022; Tükenmez, 1971, s. 186'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Aşağıda yer alan Grafik 1, OECD ülkelerinde 1990-2020 yılları arasında net servet vergisi uygulayan ülke sayısındaki değişimi göstermektedir. Buna göre net servet vergileri 1990'lı yıllarda daha yaygın iken yıllar geçtikçe bu vergiyi uygulayan ülke sayısında önemli bir azalma gerçekleşmiştir. Nitekim 1990 yılında 12 OECD ülkesi kişisel net servet vergisi uygularken 2017 yılında kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkeleri Fransa, İspanya, İsviçre ve Norveç'tir. Ancak Fransa, net servet vergisini 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere gayrimenkuller üzerinden alınan bir servet vergisi ile değiştirmiştir. Böylelikle 2018 ve 2019 yılları itibariyle kişisel net servet vergisi uygulayan ülke sayısı 3'e düşmüştür. Daha sonra Kolombiya'nın OECD'ye üye olmasıyla birlikte 2020 yılı itibariyle kişisel net servet vergisini uygulayan OECD ülkesi sayısı 4'e yükselmiştir.

Grafik 1. 1990-2020 yılları arasında kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkesi sayısındaki değişim (OECD Revenue Statistics Database'den faydalanılarak oluşturulmuştur)

Son yıllarda servet vergilerine olan ilgi yeniden canlanmıştır. Nitekim dünya genelinde tüm ülkeler kamu maliyesi açısından kaynak sorunları ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu durum, Covid-19 salgınının hızla yayıldığı dönemde kamu harcamalarındaki artış ve vergi gelirlerindeki azalmanın yanı sıra eğitim, sağlık ve sosyal bakım gibi alanlarda sürdürülebilir ve daha yüksek harcama ihtiyaçlarından kaynaklanmıştır. Bu koşullar, vergi politikası bağlamında daha önce denenmiş ancak sonrasında çeşitli nedenlerle uygulanmasına son verilmiş olan bazı vergi seçeneklerinin yeniden ele alınmasını gerektirmiştir (Advani, Chamberlain ve Summers, 2020, s. 4). Bunlardan biri olan kişisel net servet vergisi aslında son on yıldır ekonomik tartışmaların gündeminde yer almaktadır (Jackson ve Sanger, 2020, s. 841).

Net servetin vergilendirilmesine olan bu ilginin yeniden canlanmasında Piketty'nin 2014 tarihli kitabında belirttiği, "ekonomik ve politik gücün zaman içerisinde daha da yoğunlaşacağı, zenginliğin ve siyasi gücün daha eşit bir şekilde dağıtılmasına yönelik güçlü önlemler alınmadığı takdirde bunun mirasa dayalı kapitalizmle sonuçlanacağı" yönündeki ifadesinin kısmen de olsa etkisi bulunmaktadır (Jackson ve Sanger, 2020, s. 841). Akabinde OECD, 2018 yılında yalnızca en üst gelir grubuna uygulanacak bir net servet vergisi önerisinde bulunmuştur (OECD, 2018a, s. 3). Ertesi yıl, net servet vergisi Amerika Birleşik Devletleri'nde iki demokrat adayın kampanyalarının merkezinde yer almıştır (Tippet, Wildauer ve Onaran, 2021, s. 1). Bu kapsamda Elizabeth Warren, 50 milyon doları aşan servet üzerinden %2 ve 1 milyar doları aşan servet üzerinden ise %6'ya kadar artan oranlı bir vergi çağrısında bulunmuştur. Bernie Sanders ise 10 milyar doları aşan servet üzerinden %8 oranında daha da yüksek bir oran önerisinde bulunmuş ve bunun 10 yılda 4,35 trilyon dolar gelir sağlayacağını ifade ederek en yüksek gelirli %0,1 kesim için yıllık net servet vergisi çağrısında bulunmuştur (Jackson ve Sanger, 2020, s. 841). Son olarak Covid-19 salgınının ardından başlatılan mali canlanma, salgın sonrası için gelir sağlama açısından net servet vergilerine olan ilgiyi daha da artırmıştır (Tippet ve diğerleri, 2021, s. 1).

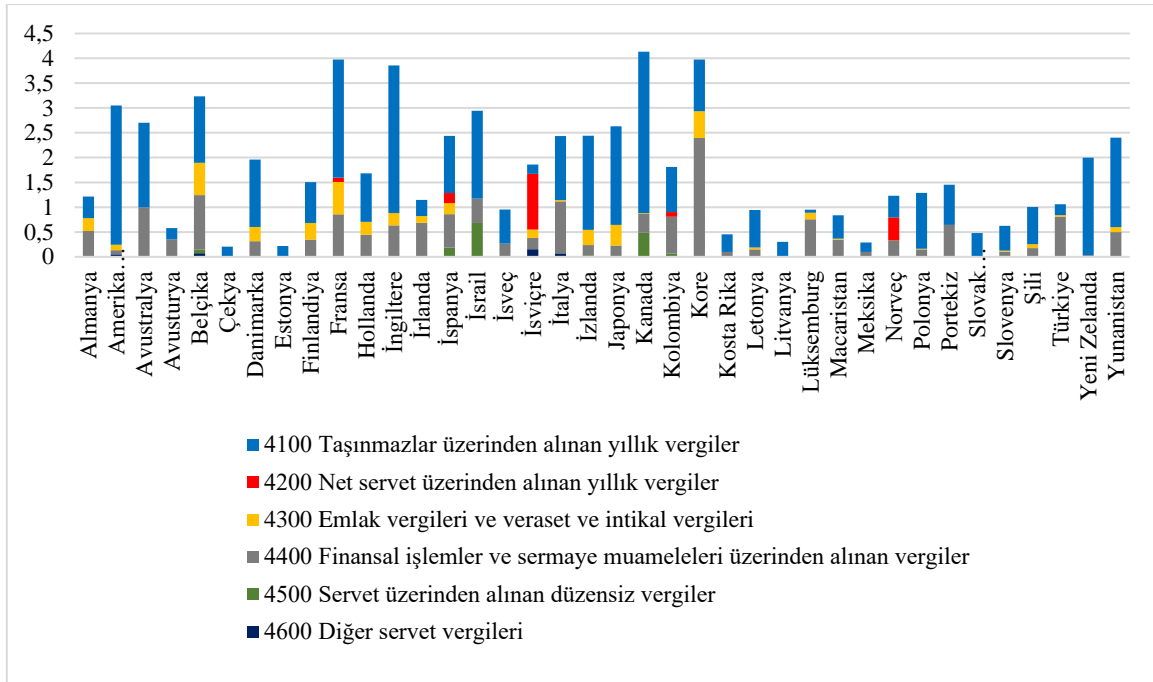
OECD Ülkelerinde Kişisel Net Servet Vergisi

Net servet vergilerinin uygulanabilirliğini değerlendirebilmek açısından bu vergilerin mali kaynak oluşturma kapasitesi, mevcut ülke uygulamaları, yürürlüğe konulma ve yürürlükten kaldırılma gerekçeleri önem taşımaktadır.

Kişisel net servet vergisi gelirleri

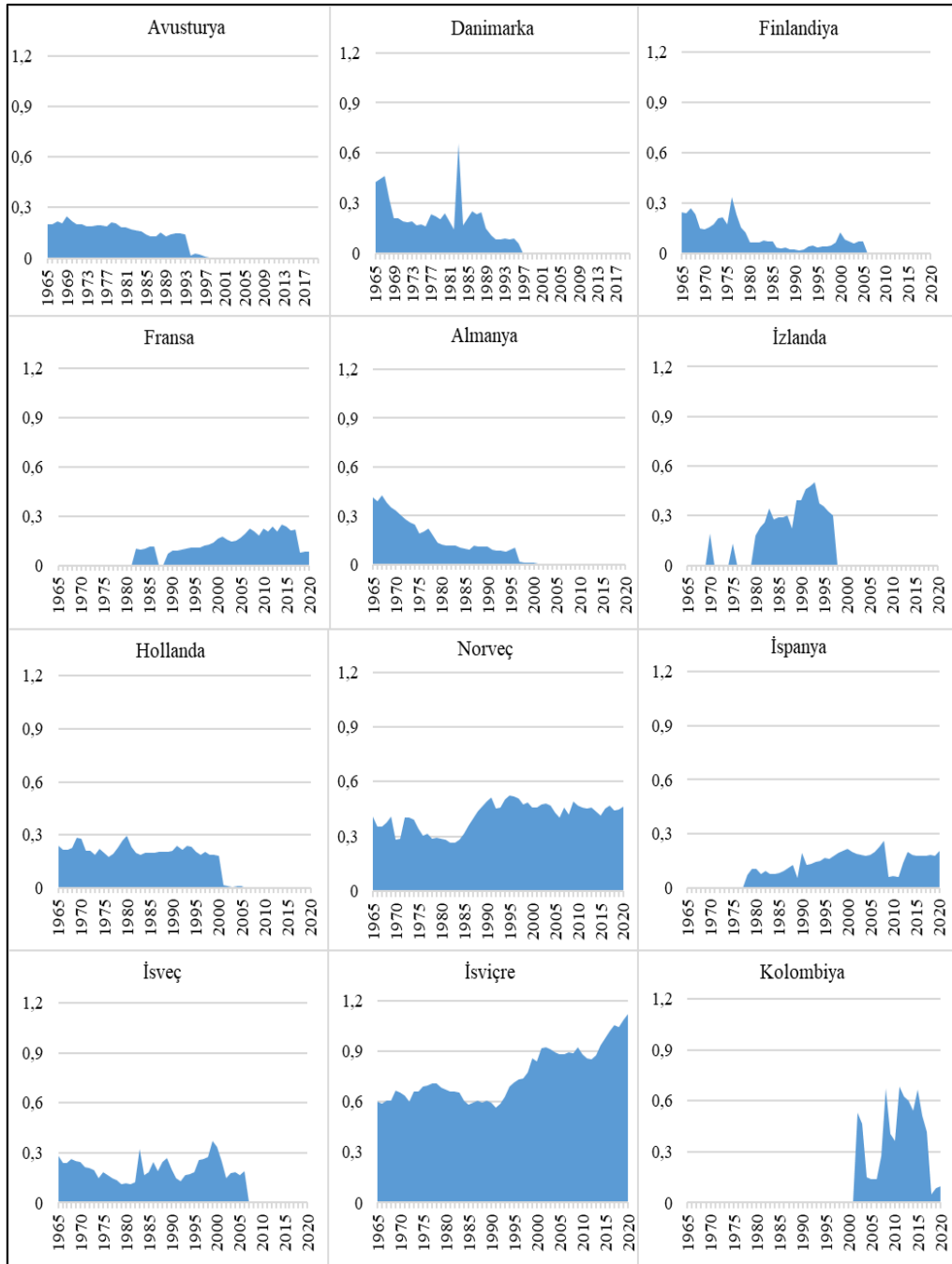
Geleneksel olarak kabul edilen ve gelir, harcama ve servetten oluşan üç vergi konusu ve matrahından biri olan servet hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin vergi sistemlerinde toplam vergi gelirleri içerisindeki payı en az olan vergi türüdür. Neredeyse dünyadaki her ülke gerçek ve tüzel kişiler ile diğer bazı kuruluşlar için kişisel gelir vergisi ve kurumlar vergisini uygulamaktadır. Çoğu ülke aynı zamanda katma değer vergisi ve gümrük vergisi gibi harcama vergilerini de uygulamaktadır. Yine bu vergiler çoğu ülkede vergi gelirlerinin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Ancak servet üzerinden alınan vergiler hiçbir zaman diğer iki vergi türü kadar popüler ve yaygın olmamıştır. Bunun temel nedenleri olarak servet vergilerinin yatırımlar ve ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkileri ve servetin tespitindeki idari zorluklar gösterilmiştir (Chatalova ve Evans, 2013, s. 434-435).

Aşağıdaki Grafik 2’de 2020 yılında OECD ülkelerinde servet üzerinden alınan çeşitli vergiler ve gelirleri, GSYH’nin yüzdesi cinsinden yer almaktadır. Grafiğe göre OECD ülkelerinde taşınmazlar, net servet, servetin el değiştirmesi, finansal işlemler üzerinden veya ölüme bağlı olarak çeşitli servet vergileri alınmaktadır. Yine grafikte hangi ülkede hangi servet vergilerinin ne yoğunlukta uygulandığı ve sağlanan gelirlerin GSYH içerisindeki payı açıkça görülmektedir. Bu doğrultuda birçok ülkede servet vergisi gelirlerinin GSYH içerisindeki payının çok düşük düzeylerde olmasına rağmen bu vergiler içerisinde genel olarak taşınmaz mallar üzerinden alınan yıllık vergilerin diğerlerinden daha fazla paya sahip olduğu, finansal işlemler ve sermaye muameleleri üzerinden alınan vergilerin ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Veraset ve intikal vergileri de nispeten yaygındır. Grafikte yalnızca kişisel net servet vergisi gelirlerine yer verilmiştir. Karmaşıklık önlemek için kurumsal net servet vergisi gelirlerine yer verilmemiştir. Buna göre net servet vergileri, servet üzerindeki diğer vergilerden çok daha az bir paya sahip bulunmaktadır. Grafikte kırmızı renk ile gösterilen kişisel net servet vergisinin diğer ülkelere kıyasla İsviçre’de daha etkin uygulandığı görülmektedir.

Grafik 2. 2020 yılında OECD ülkelerinde uygulanan servet vergileri ve servet vergisi gelirleri (GSYH'nin yüzdesi cinsinden) (OECD Revenue Statistics Database'den faydalanılarak oluşturulmuştur)

Aşağıda yer alan Grafik 3, 1965-2020 döneminde kişisel net servet vergisi uygulayan OECD ülkelerinde bu vergiden elde edilen gelirlerin gelişimini GSYH'nin yüzdesi cinsinden göstermektedir. Grafığe göre bu vergiyi halen daha uygulayan veya geçmişte uygulamış bulunan ülkelerin çoğunun bu vergiden istikrarlı veya azalan gelirler elde ettikleri görülmektedir. Diğer bir ifadeyle vergi geliri eğilimleri farklı olmakla beraber ülkelerin çoğunda gelirler sabit kalmıştır veya zaman içerisinde azalmıştır. Hollanda, Norveç, İspanya, İzlanda ve İsveç'te kişisel net servet üzerinden alınan yıllık vergilerden kısa vadede değişken olmakla birlikte uzun vadede istikrarlı gelirler elde edilmiştir. Avusturya, Danimarka, Finlandiya ve Almanya'da yıllar itibariyle kişisel net servet vergisi gelirlerinde düşüş yaşanmıştır. Fransa, İsviçre ve Kolombiya'da ise zaman içerisinde vergi gelirlerinde artışlar gözlemlenmiştir.

Grafik 3. OECD ülkelerinde 1965-2020 yılları arasında kişisel net servet vergisi gelirleri (GSYH'nin yüzdesi cinsinden) (OECD Revenue Statistics Database'den faydalanılarak oluşturulmuştur)

Ülkeler arasındaki vergi geliri farklılıkları; vergiye tabi varlıklar, vergi tarifesi, vergi oranları, muafiyet eşiği gibi verginin temel unsurlarındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Bunların yanı sıra mükelleflerin vergiden kaçınma veya vergi kaçırma olasılık ve eğilimleri, ülkedeki servet dağılımı ve diğer ülkelerin vergi politikaları da vergi gelirlerinde farklılıklara neden olabilmektedir (OECD, 2018a, s. 18). Örneğin İsviçre’de diğer ülkelere kıyasla net servet vergilerinden daha fazla gelir elde edilmesi, muafiyet eşiğinin düşük, vergi tabanının geniş ve varlıklı birey sayısının fazla olması ile açıklanabilmektedir (Perret, 2020, s. 7). Ayrıca hem geçmişte hem de hâlihazırda uygulanan net servet vergilerinde vergi tabanının daralması sonucunu doğuran bir takım uygulamalar mevcuttur. Örneğin, ülkeler arasında değişiklik göstermekle birlikte net servet vergilerinde belirli bir eşiğin altındaki servet vergiden istisna tutulmaktadır. Bazı servet vergileri, emeklilik veya hayat sigortası hesabında tutulan serveti kapsamamaktadır. Bazılarında, kişinin birincil ikametgâhındaki servet için indirimli vergi oranları uygulanmaktadır. Gayrimenkuller ve finansal varlıklar için farklı vergileme kuralları uygulanabilmektedir. Bunlar arasında özellikle vergi muafiyet veya istisna eşikleri ülkeler arasında kişisel net servet vergileri açısından en önemli farklılıklardan birini oluşturmaktadır. Fransa ve İspanya gibi bazı ülkelerde, kişisel net servet vergisi yalnızca en üst gelir grubunun belirli bir kısmına uygulanmış veya uygulanmaktadır. Fransa, net servet vergisini yürürlükten kaldırmadan önce vergi muafiyet eşiği en yüksek olan ülke konumundaydı. Nitekim net serveti 1,3 milyon Euro ve üzeri olan bireyleri vergilendirmekteydi. Norveç’te vergi muafiyeti eşiği kişi başına yaklaşık 150.000 Euro’dur. İsviçre’de kantonlar arasında farklılıklara rağmen vergi muafiyet eşikleri nispeten düşüktür (Scheuer ve Slemrod, 2020, s. 3-4).

Tarife yapıları da OECD ülkeleri arasında oldukça büyük farklılıklar göstermektedir. Servet vergisi oranları Avusturya, Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Norveç ve İsveç’te düz oranlı, Fransa, İspanya ve İsviçre kantonlarının çoğunluğunda artan oranlıdır. En düşük marjinal vergi oranları genellikle %0,2 ile %1,5 arasında değişirken, en yüksek marjinal vergi oranları genellikle %0,5 ile %2,5 arasında değişmiştir. Yüksek oranlar tipik olarak yüksek eşiklerle ilişkilendirilmiştir. İspanya, 10.7 milyon Euro’nun üzerindeki net servet için %2.5 oranı ile en yüksek kişisel net servet vergisi oranına sahip ülke konumundadır. Servet vergilerinin yerel vergiler olduğu ülkelerde, vergi oranları belediyeler veya yerel yönetimler arasında önemli farklılıklar gösterebilmektedir. Tüm bu farklılıklara rağmen ülkeler arasında net servet vergileri açısından bazı ortak özellikler de bulunmaktadır. Örneğin yerleşik olanlar genellikle dünya çapındaki net servetleri üzerinden vergilendirilirken yerleşik olmayanlar yalnızca bu ülkede bulunan servetleri üzerinden vergilendirilmektedir (Perret, 2020, s. 9-10).

Mevcut ülke uygulamaları

Mevcut ülke uygulamaları kapsamında 2020 yılı itibariyle kişisel net servet vergisi uygulayan Norveç, İspanya, İsviçre, ve Kolombiya’nın kişisel net servet vergisi oranları, vergi matrahları, muafiyet ve istisna sınırları genel hatlarıyla ele alınmaktadır.

Norveç, gelir vergisine ek olarak bir bireyin 1,5 milyon Norveç kronunun (NOK) üzerindeki (evli çiftler için 3 milyon NOK) küresel servetine yıllık %0,85 oranında net servet vergisi uygulamaktadır. Yani 1,5 milyon NOK’un altındaki servet, vergiden istisna tutulmaktadır. Bunun %0,7’si belediyelere ve %0,15’i merkezi hükümete tahsis edilmektedir (PricewaterhouseCoopers [PwC], 2021; Banoun, 2020, s. 3; Asen, 2020; Nikel, 2020). Temel kural, varlıkların takvim yılının sonunda piyasa değerinden değerlendirilmesidir. Ayrıca borçlar net

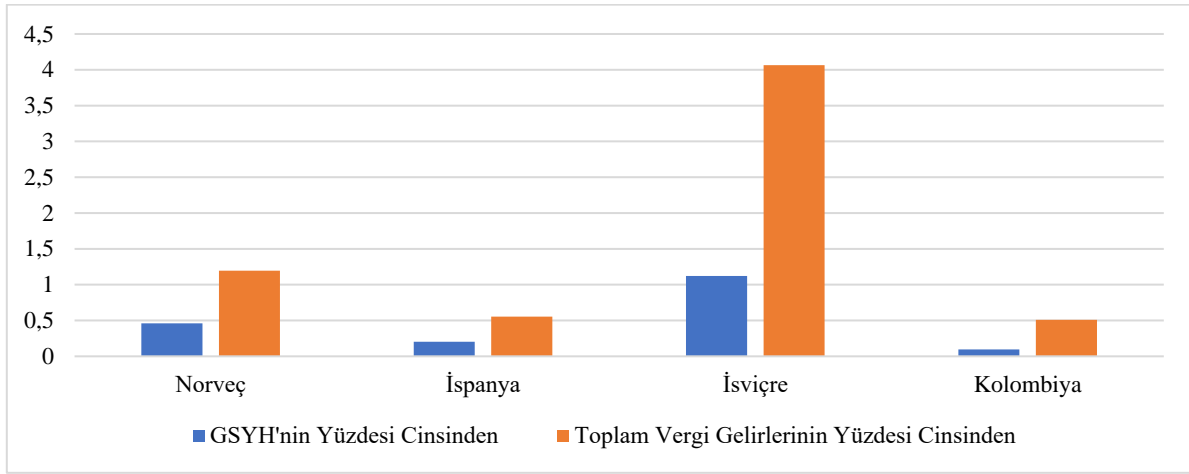
servet vergisi matrahından indirilebilmektedir (Wikborg, 2022). Covid-19 önlemleri kapsamında 2020 yılında zarar eden bireysel işletme sahipleri ve hissedarlar için net servet vergisi ödemesinin bir yıl ertelenmesi olanağı sağlanmıştır (Asen, 2020). Norveç'in net servet vergisi sabit oranlıdır.

İspanya, yerleşik ve yerleşik olmayanların net servetleri üzerinden net servet vergisi almaktadır. Ancak yerleşik olanlar küresel servetleri üzerinden vergiye tabiyken yerleşik olmayanlar yalnızca İspanya'daki net servetleri üzerinden vergilendirilmektedir. İspanya'da 700.000 Euro'ya kadar olan servet vergiden istisna tutulmaktadır. Bu tutarı aşan servet ise artan oranlı tarife üzerinden vergilendirilmektedir. Ayrıca yerleşiklere İspanya'daki birincil ikamet için 300.000 Euro ek vergi indirimi uygulanmaktadır. Evli ve mülkün müşterek sahibi olan eşler için (700.000 Euro + 700.000 Euro + 300.000 Euro + 300.000 Euro) toplam 2.000.000 Euro tutarında vergi indirim ve muafiyeti söz konusudur. Vergi oranı, 700.000 Euro üzerindeki servet için %0,2'den 10,7 milyon Euro'nun üzerindeki servet için %2,5'e yükselmektedir. Ancak bazı bölgelerde vergi oranları değişebilmekte olup azami vergi oranı %3,75'e kadar çıkabilmektedir. İspanya'nın başkenti Madrid'de yaşayanlar ise bu vergiden tamamen muaf tutulmaktadır (Zeballos-Roig, 2019).

İsviçre'de tüm kantonlar, küresel servetten borçlar düşüldükten sonra kalan değer üzerinden net servet vergisi almaktadır. Borçlar geçerli bir üst sınır olmaksızın indirilebilmektedir. Bazı kantonlarda ek sosyal kesintilere de izin verilebilmektedir. Menkul varlıkların İsviçre'de bulunduğu kabul edilmekte ve bu nedenle İsviçre'de servet vergisine tabi tutulmaktadır. Yurtdışındaki mülkler yalnızca vergi oranı belirleme amacıyla değerlendirilmekte, ancak İsviçre'deki fiili vergilendirmeden istisna tutulmaktadır (PwC, 2022). Tüm kantonlarda, kantona bağlı olarak 70.000 İsviçre Frangı ile 200.000 İsviçre Frangı arasında genel bir servet vergisi indirimi bulunmaktadır (Eckert ve Aebi, 2020, s. 5). Vergi oranları kantonlar arasında değişiklik göstermekte ve net servet vergisi artan oranlı olarak uygulanmaktadır.

Kolombiya'da net servet vergisi, gelir vergisi mükellefleri için geçerlidir. Bu vergi yerleşik ve yerleşik olmayanların net servetleri üzerinden alınmaktadır. Ancak yerleşik olanlar küresel servetleri üzerinden vergiye tabiyken yerleşik olmayanlar yalnızca Kolombiya'daki net servetleri üzerinden vergilendirilmektedir. Borçlar düşürüldükten sonra kalan değer 5 milyar Kolombiya Pesosuna (COP) kadar olan kısmı vergiden istisnadır. Bu tutarı aşan servet %1 oranında vergiye tabi tutulmaktadır (Klynveld Peat Marwick Goerdeler [KPMG], 2021).

Görüldüğü üzere net servet vergisi, bu vergiyi uygulayan tüm ülkelerde belirli bir eşik üzerindeki servete uygulanmaktadır. Burada temel amaç, sadece en zengin kesimin vergilendirilmesi suretiyle vergi adaletine hizmet etmek ve servet eşitsizliğini gidermektir.

Grafik 4. 2020 yılında Norveç, İspanya, İsviçre ve Kolombiya'da kişisel net servet vergisinden elde edilen gelirler (OECD Revenue Statistics Database'den faydalanılarak oluşturulmuştur)

Kişisel net servet vergisi, bu vergiyi uygulayan ülkelerde genel olarak GSYH'nin ve toplam vergi gelirlerinin çok küçük bir yüzdesini oluşturmaktadır. Yukarıda yer alan kişisel net servet vergisinden GSYH'nin yüzdesi ve toplam vergi gelirlerinin yüzdesi cinsinden elde edilen gelirleri gösteren Grafik 4'te bu durum net olarak görülmektedir. Ancak grafikte yer alan dört ülke karşılaştırıldığında net servet vergisinden nispeten yüksek bir gelir elde eden tek ülkenin İsviçre olduğu görülmektedir. Nitekim İsviçre her zaman kişisel net servetten elde edilen vergi gelirleri ile bir istisna olarak öne çıkmayı başarmıştır.

Türkiye'de geçmişten günümüze farklı zamanlarda farklı isimlerle servet üzerinden vergi alınmıştır. Ancak bugün itibarıyla modern anlamda servet ve servet transferi üzerinden alınan vergiler; veraset ve intikal vergisi, emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve değerli konut vergisidir. Bu vergilerden emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve değerli konut vergisi servet üzerinden alınan vergilerdir. Veraset ve intikal vergisi ise servet transferi üzerinden alınmakta olup miras yoluyla veya karşılıksız olarak başka bir kişiye malın devrini kapsamaktadır (EY, 2021, s. 434). Bu vergilerden elde edilen gelirler ise toplam vergi gelirleri içerisinde oldukça düşük seviyelerde seyretmektedir. Türkiye'de net servet vergisinin uygulaması bulunmamaktadır. Ancak 1942 yılında yürürlüğe giren ve on altı ay kadar bir süre yürürlükte kalan "Varlık Vergisi" her ne kadar İkinci Dünya Savaşının ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek amacıyla gündeme gelse de uygulamada amacından şaşmış ve vergi tarihinde etkin olmayan bir uygulama olarak yerini almıştır.

OECD ülkelerinde kişisel net servet vergisinin desteklenmesinin başlıca nedenleri

Net servet vergisinin çeşitli kesimlerce desteklenmesinin farklı gerekçeleri bulunmaktadır. Ancak en temel gerekçe servet gelirlerinin daha adil vergilendirilmesini sağlamaktır. Net servet vergisi, önemli düzeyde serveti olan ancak çok az vergi ödeyen veya hiç vergi ödemeyenlerin vergilendirilmesini sağlayarak vergilemede adalet katkısı sağlayabilir (Rashbrooke, 2020, s. 4). Nitekim net servetin vergi ödeme mali gücünün iyi bir göstergesi olduğu ve vergilendirilmesi gerektiği inancı yaygındır (Escobar, 2006, s. 12). Bu açıdan bakıldığında vergi ödeme gücü ve kapasitesini yalnızca gelire dayandırmak ve gelir vergisiyle ifade etmek adalet ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Aynı gelire sahip iki kişiden biri diğerinden daha fazla servete sahipse, servet bakımından zengin olan daha avantajlı bir durumda olacaktır. Bu avantajlar; servetten doğan gelirin daha kolay ve

zahmetsizce elde edilmesi, devamlılık göstermesi, kişinin olağanüstü durumlarda kullanabileceği bir kaynak işlevi görerek gelirden tasarruf etme ihtiyacını azaltması, yaşlılık veya işsizlik dönemlerinde güvence sağlaması, krediye daha kolay erişim olanağı sunması, sosyal statü ve prestij kazandırması şeklinde sıralanabilir (Tanabe, 1967, s. 126-127; Durán-Cabré ve Esteller-Moré, 2019, s. 4; Morgan ve Junior, 2021, s. 46).

Diğer taraftan yüksek kazançlı kesimin tasarruf etme, yatırım yapma ve servet biriktirme kapasitesi daha yüksektir. Ayrıca yatırım getirileri de servetle birlikte artma eğilimindedir. Bunun nedeni, varlıklı vergi mükelleflerinin daha riskli varlıklara yatırım yapacak bir konumda olmaları ve daha yüksek düzeyde finansal eğitim, uzmanlık bilgisi ve profesyonel yatırım tavsiyesine erişebilmeleridir (OECD, 2018a, s. 11). Dolayısıyla bir kişinin vergi ödeme gücünün sadece gelire bağlı olmadığı, bazı durumlarda servetin gerçek vergi ödeme gücünü daha iyi yansıttığı kabul edilmektedir (Kuypers ve diğerleri, 2020, s. 6). Örneğin 100 dolarlık bir yatırımdan 10 dolar kazanan A kişisi, diğer koşullar sabitken emekten 10 dolar kazanan ve yatırımı olmayan B kişisinden daha fazla vergilendirilebilir kapasiteye sahiptir. A kişisi yatırımdan kazanç sağlamasa dahi varlıklarını paraya çevirebilir. Bu durumda A kişisine net servet vergisi uygulanması yatay ve dikey adalete hizmet edecektir (Chatalova ve Evans, 2012, s. 439). Bu anlamda net servet vergisi, mükellefler arasındaki eşitsizliği azaltmayı hedeflediğinden adildir ve servete sahip olmanın faydalarını dikkate almayan bir gelir vergisinin ayrımcı etkilerini azaltabilecektir.

Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte net servet vergilerinin temel uygulanış amacı vergi adaletini sağlamaktır. Örneğin gelir vergisi gelirlerine bağımlılığın yüksek olduğu İsveç'te net servet vergisi, sermayeden elde edilen gelire daha ağır bir vergi yükü getirme arzusuyla uygulanmaya başlanmıştır. Genel ve yıllık bir vergi olarak uygulandığı ve "ulusal gelir ve servet vergisi" olarak adlandırıldığı 1910 yılından 1947 yılında net servet vergisi olarak kabul edilmesine kadar gelir vergisinin ayrılmaz bir unsuru olmuştur. Kolombiya'da net servet vergisi daima gelir vergisinin bir parçası olarak görülmüş ve bu verginin temel amacı, sermayeden elde edilen geliri ücret ve kişisel hizmetlerden elde edilen gelirden daha yüksek bir oranda vergilendirmek olmuştur (Tanabe, 1967, s. 126-127). İrlanda'da uygulanan net servet vergisinin amacı ise, servet sahibinin bu servete sahip olmak dolayısıyla elde ettiği ekstra faydalara ilave bir vergi uygulayarak vergi sisteminde yatay adaleti iyileştirmek olmuştur (Bird, 1991 s. 327).

Net servet vergisinin desteklenmesinin diğer bir gerekçesi, yüksek gelirli grupların etkin vergilendirilmesini sağlayarak servetin az sayıda kişinin elinde toplanmasını önlemektir. Net servet vergisinin uygulanmaması durumunda, bunun tüketilmeyen servetin vergi dışı kalmasına, hatta bir nesilden diğerine vergilendirilmeden aktarılmasına olanak sağlayarak eşitsizliği artırdığı savunulmaktadır. Bu kapsamda net servet vergisi, servetin az sayıda kişiden toplumun daha geniş kesimi yararına yeniden dağıtımına hizmet edebilmektedir (Arendse ve Stack, 2018, s. 2). Nitekim Piketty'ye göre net servet vergisinin temel amacı servet eşitsizliğinin sınırsız artışını önlemektir (Jackson ve Sanger, 2020, s. 842). Ayrıca bu verginin süregelen bütçe açıkları ve düşük ekonomik büyüme sorununa çözüm sağladığı ve vergi yükünü emek ve tüketimden servete doğru kaydırarak ekonomik eşitsizliğin azaltılmasına katkı sağladığı savunulmaktadır (Arendse ve Stack, 2018, s. 2).

Bir diğer yaklaşım net servet vergisinin risk almayı teşvik ederek mükellefleri, servetlerini daha verimli, üretken alanlara aktarmaya yönlendirdiği şeklindedir. Diğer bir deyişle net servet vergisi, üretkenliği olmayan servetin elde tutulmasını caydırarak en azından servet vergisinin ödenebilmesi için gerekli geliri karşılamak amacıyla sermayenin üretken yatırımlara yönlendirilmesini teşvik etmektedir. Gelir vergisi genel olarak parasal gelir üzerinden alınmakta, altın, mücevher, ekilmemiş arazi ve benzerlerinin faydalarını hesaba katmamaktadır. Net

servet vergisi ise gelir getirsin veya getirmesin parasal olmayan değerlerin de vergilendirilmesi esasına dayanmaktadır. Bu nedenle eşitlik ilkesine hizmet ettiği ve ekonomik kalkınmayı teşvik etme eğiliminde olduğu savunulmaktadır (Tanabe, 1967, s. 130-131).

Gelir vergisinin yerine geçecek veya gelir vergisine ilave olarak alınacak yıllık net servet vergisinin bazı taraftarları da toplumdaki en varlıklı vatandaşların siyasi güce daha fazla erişim imkanı olduğunu, bu nedenle servetten elde edilen gelirin diğer faaliyetlerden elde edilen gelirden daha yüksek düzeyde vergilendirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar (Mintz, 1991, s. 253). Son olarak net servet üzerindeki verginin gelir vergisi idaresinin etkinliğini olumlu yönde etkilediği savunulmaktadır. Yatırımın getirisinin servetin bir fonksiyonu olduğu ve aynı vergi idaresinin hem gelir hem de servet üzerinden vergi almasının idari etkinliği artırdığı savunulmaktadır. Bunun gerekçesi ise birlikte yönetilen iki verginin vergiden kaçınma veya vergi kaçırma riskini azalttığı şeklindedir (Tanabe, 1967, s. 133). Ancak uygulama açısından bu verginin en önemli katkısı, mükelleflerin her mali yılın başında ve sonunda sahip oldukları net servet hakkında bilgi vermesidir (Escobar, 2006, s. 13). Tüm bu faktörler geçmişten bugüne kadar net servet vergisini uygulayan OECD ülkelerinde bu vergiyi haklı çıkarmak için ileriye sürülen gerekçelerdir.

OECD ülkelerinde kişisel net servet vergilerinin kaldırılmasının başlıca nedenleri

OECD ülkelerinde kişisel net servet vergilerinin azalmasına neden olan ve bu vergilerin dezavantajı olarak nitelendirilen en temel ekonomik gerekçe, bu vergilerin bireylerin tasarruflarını caydırabilmesi ve sonuç olarak uzun vadeli sermaye stoklarını ve büyümeyi olumsuz şekilde etkileyebilmesidir (Perret, 2020, s. 11). Nitekim belirli bir zamanda yüksek düzeyde servete sahip olan bir kişinin, aynı zaman diliminde kendinden daha düşük servete sahip olan bir kişiden yaşamı boyunca daha iyi durumda olacağı anlamı çıkarılamaz. Üstelik servetteki farklılıklar daha az tüketimde bulunup daha fazla tasarruf etme arzusundan kaynaklanabilir. Başlangıçtaki servetin eşit olduğu, mirasın olmadığı ve tüm varlıkların aynı getiri oranına sahip olduğu düşünüldüğünde, gelecekteki bir zamanda kişiler arasındaki servet farklılıkları yalnızca kazanç, tasarruf ve harcama farklılıklarını yansıtacaktır. Eğer bu hususlar yaşam boyu kaynaklardan ayıklanabilirse net servet vergisi daha doğru ve adil bir gelir dağılımı sağlayabilir (Adam ve Miller, 2020, s. 4-12). Bu hususları dikkate almayan bir net servet vergisi ise bireyleri tasarruf ve yatırımdan caydırarak ekonomik büyüme ve kalkınmayı olumsuz yönde etkileyebilir.

Net servet vergisinin birçok ülkede yürürlükten kaldırılmasının en temel nedenlerinden biri de bu verginin sermaye kaçışına neden olduğu şeklindeki görüşlerdir. Nitekim vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınma, artan servet vergilendirmesinin potansiyel sonucu olarak nitelendirilmektedir (Kuypers ve diğerleri, 2020, s. 8; Morgan e Junior, 2021, s. 47). Varlıklı bireyler, vergi kaçırmak veya vergiden kaçınmak için vergi cennetlerine yerleşme veya varlıklarını buralara aktarma suretiyle kolaylıkla vergisel yükümlülüklerinden kurtulabilmektedirler (Schnellenbach, 2012, s. 9). Bu durum net servet vergilerinin servet dağılımı hedeflerine ulaşma potansiyelini sınırlandırarak adaletsizlik algısı yaratmaktadır. 1980'li yıllardan bu yana uluslararası sermaye akışı artış göstermiştir. İşletmeler ve bireyler yatırımlarını daha fazla kazanç sağlayacakları ve daha düşük vergi oranları uygulayan ülkelere kaydırmaktadırlar. Bu nedenle birçok ülke vergi tabanlarını korumak ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek için sermaye üzerindeki vergileri azaltmaktadır. Dolayısıyla birçok ülkede net servet vergilerinin kaldırılması, toplumun varlıklı kesimi üzerindeki vergi oranlarını azaltma yönündeki eğilimin bir parçası olabilmektedir (Edwards, 2019, s. 5-6). Örneğin Fransa'da, 2018 yılında net servet vergisi

emlak vergisine dönüştürülmüş ve gerekçe olarak da insanların ve finansal servetin hareket kabiliyetine sahip olmasına karşın gayrimenkulün hareket kabiliyetine sahip olmaması gösterilmiştir (Saez ve Zucman, 2019, s. 474).

Net servet vergisine yöneltilen eleştirilerden bir diğeri gelir vergisiyle bağlantılı olarak çifte vergilendirmeye yol açabileceği şeklindedir. Buradaki temel gerekçe, servetin ücret gelirleri, tasarruflar veya bireysel işletme gelirlerinin zaman içindeki birikmiş hali olması durumunda, bunların zaten vergilendirilmiş olacağı ve net servet vergisinin uygulanması sonucu tekrardan vergilendirmenin söz konusu olacağı şeklindedir. Bununla birlikte çifte vergilendirmenin ortaya çıkışının, ülkelerin sermaye üzerindeki genel vergi yüküne, servet vergisinin tasarımına ve net servet vergisi mükellef sayısına bağlı olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda net servet vergilerine daha geniş açıdan bakılması, diğer vergilerle etkileşimine göre değerlendirilmesi gerekmektedir (OECD, 2018a, s. 58). Bir diğer eleştiri ise bazı varlıklı kişilerin, servetlerini elden çıkarmadan servet vergilerini ödeyecek gelire sahip olamayacağı yönündedir (Jackson ve Sanger, 2020, s. 847). Ancak bu argüman kolaylıkla çürütülebilmektedir. Çünkü finansal servet büyük ölçüde dağılımın en üstünde yoğunlaşmakta ve en zengin kesimin gelirlerinin/nakitlerinin az olmasının nedeni servetlerini likit olmayan şekillerde tutmayı tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır (Saez ve Zucman, 2019, s. 474).

Net servet vergilerinin eleştirildiği hususlardan biri de vergi mükellefleri tarafından katlanılan uyum maliyetleriyle hükümet tarafından katlanılan idari maliyetlerinin yüksek olmasıdır (Scheuer ve Slemrod, 2020, s. 12). Özellikle net servet vergilerinin idari maliyetleri hakkındaki endişeler sıklıkla dile getirilmekte ve bu vergiden elde edilen gelirlerin maliyetlerin altında kalacağı savunulmaktadır (Kapeller ve diğerleri, 2021, s. 23). Almanya Maliye Bakanlığı Bilimsel Danışma Konseyi tarafından üç çalışmaya dayalı olarak yürütülen bir araştırmada, 1997 yılında kaldırılan Alman net servet vergisinin tahsilat masraflarının diğer vergilerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. 1975 yılından 1978 yılına kadar uygulanan İrlanda net servet vergisi için de aynı durum söz konusudur (Krenek ve Schratzenstaller, 2018, s. 4). Ancak net servet vergisini başarıyla uygulayan ülkeler uyum maliyetlerinin makul bir seviyede tutulabileceğini göstermektedir. Üstelik bu maliyetlerin büyük kısmı vergi sistemlerinin karmaşıklığından kaynaklanmaktadır (Kapeller ve diğerleri, 2021, s. 23). Ayrıca günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler sayesinde vergi tahsilat masrafları önemli ölçüde azaltılabilmektedir.

Bir diğer eleştiri, varlık değerlemesinde yaşanan zorluklardır. Temel ilke, varlıkların cari piyasa fiyatından değerlendirilmesidir. Banka hesapları veya halka açık menkul kıymetler gibi bazı varlıkların piyasa değerleri kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Gayrimenkuller hâlihazırda birçok ülkede etkin bir şekilde vergilendirilmektedir (Kapeller ve diğerleri, 2021, s. 22). Değerleme sorunu özellikle alım satımı yapılmayan veya nadiren alınıp satılan varlıklar için söz konusudur. Değerlemesi zor olan varlıkların büyük kısmı, vergi matrahlarını aşındırmakta, tasarruf araçlarının seçimini zorlaştırmakta ve vergiden kaçınma için fırsatlar sunmaktadır. Çünkü değerlendirme zorluğu bunların vergiden müstesna tutulmaları sonucunu doğurmaktadır. Bu sorun yurtdışında tutulan varlıklar açısından çok daha büyük boyutlardadır (OECD, 2018a, s. 69; Awuah, 2019, s. 3).

Varlık değerlerinin güncellenmesi ise ek bir zorluktur. Gerçekten de hem vergi uyumu hem de idare açısından maliyetli olan varlık değerlerini düzenli olarak güncellemekle daha az sıklıkta güncellemek arasında, çarpıklıkları artırabilecek ve adaleti azaltabilecek bir denge vardır. Ancak, varlık değerlerinin düzenli olarak güncellenmesiyle ilgili idari ve uyum maliyetlerini en aza indirmenin de bazı yolları bulunmaktadır. Örneğin,

emlak vergisi veya veraset ve intikal vergisi için kullanılan varlık değerlemeleri, net servet vergisi açısından da kullanılabilir. Ek olarak, vergi mükelleflerinin net servetinin değeri veya belirli servet unsurlarının değeri, birkaç yıl için sabit olarak kabul edilebilir (McDonnell, 2013, s. 49-51). Ayrıca vergi idareleri, değerlemesi zor varlıkların değerini geçmiş karlılık, ciro, işin temel özellikleri gibi unsurları dikkate almak suretiyle bir formüle dayalı olarak tahmin edebilirler. Nitekim İsviçre’de bu başarılı bir şekilde gerçekleştirilmektedir (Kapeller ve diğerleri, 2021, s. 22). Diğer taraftan vergi idareleri modern bilgi teknolojilerinden yararlanmak suretiyle bireylerin çoğu servet türünün piyasa değeri hakkında veri toplayabilir ve bu veriler servet vergisi beyannamelerinin doldurulmasında kullanılabilir. Böylelikle vergiden kaçınma ve vergi kaçırma olasılıkları da minimum düzeye indirilebilir (Saez ve Zucman, 2019, s. 440). Ayrıca değerlendirme konusu, vergi idarelerinin ihtiyaç duydukları kaynakların kendilerine ne ölçüde sunulduğuyula da alakalıdır. Vergi idarelerini gerekli ödenekten mahrum bırakmak, onlara gerekli araçları sağlayamamak ekonomik bir sorundan ziyade siyasi bir sorundur. Vergi idarelerinin net servet vergisini uygulayabilmeleri için uzmanlaşmış personel ve finansman açısından ek kaynaklara, finansal kurumlarla otomatik bilgi alışverişine, servet değerlendirme için veri tabanı gibi gerekli altyapıya sahip olmaları gerekmektedir. Bu altyapının sağlanması sadece net servet vergisinin gerektiği gibi uygulanmasını sağlamakla kalmayacak aynı zamanda vergi kaçakçılığıyla mücadelede katkı sağlayacaktır (Independent Commission for the Reform of International Corporate Taxation [ICRICT], 2019, s. 5).

Diğer endişeler ise servet vergilerinin sınırlı düzeyde gelir yaratması, ülke uygulamalarına bakıldığında çok fazla tercih edilmemesi ve varlıklı kişilerin önemli siyasi etkilerinin olabilmesi şeklindedir (OECD, 2018a, s. 17; Kuypers ve diğerleri, 2020, s. 8). Ayrıca uygulamada vergi eşliğinin çok yüksek olması ve çok sayıda muafiyet ve istisna uygulamasına yer verilmesi de bu verginin etkinliğinin tartışılmasına neden olmuştur (Bird, 1991, s. 327). Son olarak varlıklı bireylerin servetlerini, üzerinde vergi bulunmayan varlıklara dönüştürme girişimleri de geniş bir kesimin vergi dışı kalmasına neden olabilmektedir.

Görüldüğü üzere net servet vergilerine yatırım ve tasarrufları caydırması, sermaye kaçışına, vergi kayıp ve kaçığına neden olması, adaletsizlik ve eşitsizlik yaratması, çifte vergilendirmeye neden olması, uyum ve idari maliyetlerinin yüksekliği, serveti değerlemenin zorluğu gibi birçok eleştiri getirilmiş ve birçok ülkede bu verginin uygulamasına son verilmiştir. Nitekim ülkelerin net servet vergisini yürürlükten kaldırma nedenleri esas olarak bu vergiye yönetilen eleştirilerle özetlenmektedir. Yukarıda belirtilen tüm gerekçeler arasında özellikle net servet vergisinin sınırlı düzeyde bir gelir yaratma potansiyeline sahip olması, buna karşın etkinliğinin düşük ve idari maliyetlerinin yüksek olması yönündeki endişeler, ülkelerin bu vergiyi yürürlükten kaldırma nedenleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu durum aynı zamanda bu verginin yürürlükten kaldırılmasını siyasi açıdan da daha kabul edilebilir hale getirmiştir.

Gelir ve servetin daha eşit şekilde yeniden dağıtılması gerektiğini savunan birçok kişi, yıllık net servet vergilerinin bunu başarmak için en iyi araç olmadığını savunmaktadırlar (Jackson ve Sanger, 2020, s. 842). Örneğin Boadway ve Pestieau (2018), yıllık net servet vergisi hedefine, mevcut sermaye geliri vergilerinin reforma tabi tutulması veya veraset ve intikal vergileri gibi servetin transferi esasına dayalı vergilerin getirilmesiyle ulaşılabileceğini ve bu vergilerin net servet vergisine göre daha etkin olacağını savunmaktadırlar. OECD yapmış olduğu bir analizde, geniş tabanlı kişisel sermaye geliri vergisi ile veraset ve intikal vergilerinin uygulanmaması durumunda net servet vergisinin başarı şansının yüksek olduğunu ifade etmiştir (OECD, 2018a, s. 98-99). Nitekim net servet vergisini uygulayan birçok ülkede birincil amaç, ek gelir sağlamak değil,

gelir vergisini tamamlamak olmuştur. Dolayısıyla vergilendirilebilir kapasitenin yüksek oluşu, değerlendirilmesinin kolay oluşu gibi nedenlerle ana rol gelir vergisine verilmiştir (Tanabe, 1967, s. 154). OECD (2018a) yapmış olduğu bir çalışmada net servet vergisinin tek başına değerlendirilemeyeceğini, bu verginin uygulanabilirliğinin bir ülkenin genel vergi sistemi ile ekonomik ve sosyal koşullarına bağlı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kişisel sermaye gelirinin çok düşük oranlarda vergilendirildiği veya sermaye gelirini düz ve düşük oranlarda vergilendiren ikili gelir vergisi sistemine sahip ülkelerle sermaye gelirlerinin vergilendirilmediği ülkelerde net servet vergisinin uygulanabileceğini belirtmiştir. Geniş tabanlı sermaye vergilerine ek olarak net servet vergisinin uygulanması durumunda, bu verginin yalnızca çok zengin kişilere uygulanmasını sağlamak için vergi muafiyeti eşikleri yüksek, vergi oranları ise düşük olmalıdır. Ayrıca sermaye kaçışını önlemek için sermaye geliri üzerindeki vergi oranları hesaba katılmalıdır. Geniş tabanlı sermaye vergilerinin uygulanmadığı durumlarda net servet vergisinde düşük muafiyet eşikleri ve daha yüksek vergi oranları uygulanabilir. Dolayısıyla net servet vergisinin uygulanabilirliği açısından (OECD, 2018a);

- a. Vergi muafiyet, istisna ve indirimlerinin sınırlandırılması
- b. Kişisel eşyalarla ev eşyalarının belirli bir değere kadar vergiden istisna tutulması
- c. Vergi matrahının varlık piyasa değerleriyle uyumlu hale getirilmesi
- d. Değerlemesi zor varlıkların değerinin veya vergi mükelleflerinin net servetinin değerinin, yıllık olarak yeniden değerlendirilmesinden kaçınmak amacıyla birkaç yıl boyunca sabit tutulması;
- e. Borçların yalnızca vergiye tabi varlıkları elde etmek için yapılmış olmaları durumunda indirilebilir olmalarına izin verilmesi veya vergi muafiyet ve istisna eşiğinin yüksek olması durumunda borçların indirilebilirliğinin sınırlandırılması
- f. Likidite sıkıntısı yaşayan mükellefler için taksitli ödeme olanaklarının getirilmesi
- g. Vergi şeffaflığının artırılması ve mükimlerin diğer yetki alanlarında sahip oldukları varlıklara ilişkin bilgi alışverişine devam edilmesi
- h. Üçüncü taraf raporlamasının geliştirilmesi
- i. Uluslararası çifte servet vergilendirmesini önlemek için kuralların oluşturulması önerilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde kişisel net servet vergisinin birçok ülkede gelir vergisini desteklemek amacıyla uygulandığı, bazı ülkelerde başarılı olduğu diğer bazı ülkelerde ise daha sınırlı düzeyde gelir sağladığı görülmektedir. OECD ülkelerinde servet üzerinden farklı vergiler alınmaktadır. Ancak net servet vergisinin uygulaması az sayıda ülkeyle sınırlı kalmıştır. Son zamanlarda diğer vergileri tamamlamak, ek gelir sağlamak veya servet eşitsizliğinin giderilmesi için servet üzerinden yeni vergilerin alınması fikri, kişisel net servet vergisini yeniden gündeme taşımıştır. Çalışmada OECD ülkelerinde kişisel net servet vergilerinin desteklenme nedenleri ile bu vergilerin yürürlükten kaldırılma nedenleri incelenmiştir. Bunun neticesinde bu verginin genel itibarıyla adalet, eşitlik, servet eşitsizliğini giderme gibi bir vergi sisteminin taşıması gereken temel özellikleri bünyesinde barındırdığı görülmüştür. Diğer taraftan ise sınırlı gelir sağlaması nedeniyle vergi sistemlerinin bir diğer temel özelliği olan vergilemede etkinlik açısından zayıf olduğu görülmüştür. Ayrıca varlık değerlendirme sorunları, vergi kayıp ve kaçığı, çifte vergilendirme gibi birçok problemi daha bünyesinde barındırmaktadır. Bu sorunların önemli bir kısmı bu vergiyi uygulayan ülkelerde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve vergi kaçakçılığıyla mücadele önlemleri kapsamında aşılabilecek sorunlar olarak durmaktadır. Ancak kişisel net servet vergisi deneyimi olmayan ülkeler açısından uygulama sorunları daha üst düzeydedir. Her şeyden önce içinde bulunulan durumda net servet vergisinin geliri artırma veya servet eşitsizliklerini giderme açısından en iyi seçenek olup olmadığını belirlemek ve ekonomik maliyetleri de hesaba katarak verginin

tasarlanması önem arz etmektedir. Öncelikle değerlendirilmesi gereken husus bu verginin temel toplumsal hedeflerin gerçekleştirilmesine ne düzeyde katkı sağlayabileceğidir. Nitekim bu verginin uygulanmadığı ülkelerde böyle bir vergiyi uygulamanın pratik ve politik zorlukları olacaktır. Yalnızca bazı servet unsurlarını kapsayacak bir vergi ise hem eşitsizlik hem de karmaşıklık yaratabilecektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Geçmişten günümüze kadar net servet vergisi uygulayan OECD ülkelerinin sayısı önemli ölçüde değişiklik göstermiş ve ülke sayısı 1990'lı yıllarda 12'den günümüzde 4'e kadar azalmıştır. Esas itibarıyla net servetin vergilendirilmesinin lehinde olan ve servet eşitsizliğini azaltması, vergilemede adaletle hizmet etmesi, servetin küçük bir azınlığın elinde toplanmasını önlemesi gibi unsurlar bu verginin uygulanmasında etkili olmuştur. Ancak zamanla elde edilen gelirin sınırlı olması, idari maliyetinin yüksekliği, vergiden kaçınmaya neden olması, değerlendirme zorlukları, çifte vergileme gibi hususların da etkisiyle birçok ülkede yürürlükten kaldırılmıştır. Son zamanlarda ise hem iklim değişikliğiyle mücadele hem de Covid-19 salgınının neden olduğu sorunları gidermek amacıyla yeniden gündeme gelmiş ve uygulanabilirliği tartışılmaya başlanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve vergi kayıp kaçaklarıyla mücadele konusunda yaşanan gelişmelerle net servet vergisini uygulayan OECD ülkelerinde bu verginin olumsuzlukları olarak nitelendirilen durumların üstesinden gelinebilir. Örneğin sınır ötesi bilgi alışverişi sayesinde vergi kaçakçılığıyla geçmiştekenden daha etkin mücadele edilebilir. Ya da net servet vergisinin hem yerleşik hem de yerleşik olmayanları kapsayacak şekilde tasarlanması suretiyle ülkelerin birbirlerine karşı olan ayrıcalıkları ve dolayısıyla sermaye kaçı azaltılabilir. Diğer taraftan herhangi bir varlık sınıfı için tercihli muamele içermeyen kapsamlı bir servet vergisi matrahı ile vergiden kaçınma olanakları azaltılabilir. Ayrıca vergi idareleri modern teknolojilerinden faydalanarak bireylerin varlıklarının piyasa değerleri hakkında bilgi toplayabilir ve bu bilgiler vergi beyannamelerinin doldurulmasında kullanılabilir. Nitekim net servet vergisi iyi şekilde tasarlanabilirse hem ihtiyaç duyulan finansman kaynağını sağlayabilir hem de servet eşitsizliklerinin azaltılmasına katkıda bulunabilir. Böylelikle servetin küçük bir azınlığının elinde toplanması önlenerek siyasi açıdan oluşan baskı önenebilir.

Sonuç olarak, servet eşitsizliğini azaltabilmek ve vergi adaletine hizmet edebilmek açısından yalnızca çok büyük servet sahiplerini hedefleyecek ve vergi muafiyet eşliğinin yüksek olduğu bir net servet vergisi önem taşımaktadır. Ancak temel sorun Türkiye'de dâhil olmak üzere bu vergiyi uygulamayan ülkeler açısından ortaya çıkmaktadır. Yani bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve vergi kayıp kaçaklarını azaltmaya yönelik çalışmalarla net servet vergisini uygulayan ülkelerde bu verginin olumsuzluğu olarak nitelendirilen durumların az çok üstesinden gelinebilir. Ancak diğer ülkeler açısından bakıldığında tüm servet unsurlarını ve bunların kullanımını uygun bir şekilde vergilendirecek bir servet vergisinin yürürlüğe koyulması ve uygulanması oldukça zordur. Nitekim bu verginin uygulanabilmesi ve hükümetlerin gelir sorunlarına ve servet eşitsizliğine çözüm olabilmesi için öncelikle vergi sistemlerinin reforma tabi tutulması ve mevcut vergilerde köklü değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Çünkü adı tam olarak net servet vergisi olmasa bile birçok ülkede çeşitli servet unsurları üzerinden çeşitli adlarla vergi alınmaktadır. Bu da çok uzun bir süreci ifade etmektedir. Bu kapsamda mevcut vergilerin iyileştirilmesi daha iyi bir seçenek olabilir.

Kaynakça

- Adam, S. ve Miller H. (2020). The economics of a wealth tax. *Wealth Tax Commission Evidence Paper*, 0(3), 1-33. Erişim adresi: https://www.wealthandpolicy.com/wp/EP3_Economics.pdf
- Advani, A., Chamberlain, E. ve Summers A. (2020). Is it time for a UK wealth tax?. *International Inequalities Institute*, 0(0), 1-25. Erişim adresi: <https://static1.squarespace.com/static/5ef4d1da53822a571493ebd0/t/5efd1390a451b40fbf12b7ba/1593643938709/Is-It-Time-For-A-UK-Wealth-Tax.pdf>
- Arendse, J. ve Stack, L. (2018). Investigating a new wealth tax in South Africa: Lessons from international experience. *Journal of Economic and Financial Sciences*, 0(0), 1-12. doi: 10.4102/jef.v11i1.175
- Asen, E. (2020, 17 Aralık). Wealth taxes in Europe. *Tax Foundation*. Erişim adresi: <https://taxfoundation.org/wealth-taxes-in-europe-2020/>
- Awuah, G. B. (2019). Wealth tax in South Africa: Analysis of proposals for the introduction of an annual tax on personal wealth. *Policy Analysis*, 0(0), 1-10. doi: 10.13140/RG.2.2.34166.83528
- Bird, R. M. (1991). The taxation of personal wealth in international perspective. *Canadian Public Policy, Analyse de Politiques*, 17(3), 322-334. doi: 10.2307/3551639
- Boadway, R. ve Pestieau, P. (2018). The tenuous case for an annual wealth tax. *Institut d'Economia de Barcelona (IEB) Working Paper*, 0(01), 1-15. Erişim adresi: <https://ieb.ub.edu/wp-content/uploads/2018/04/2018-IEB-WorkingPaper-01.pdf>
- Bonoun, B. (2020). Wealth tax: Norway. *Wealth Tax Commission International Background Paper*, 0(138), 1-13. Erişim adresi: https://www.wealthandpolicy.com/wp/BP138_Countries_Norway.pdf
- Bunn, D. (2022, 18 Ocak). What the U.S. can learn from the adaption (and repeal) of wealth taxes in the OECD. *Tax Foundation*. Erişim adresi: <https://taxfoundation.org/wealth-taxes-in-the-oecd/>
- Chatalova, N. ve Evans, C. (2013). Too rich to rein in? The under-utilized wealth tax base. *eJournal of Tax Research*, 11(3), 434-452. Erişim adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3727146
- Colvin, G. (2021, 2 Nisan). The rising interest in a wealth tax. *Fortune*. Erişim adresi: <https://fortune.com/2021/04/02/wealth-tax-bill/>
- Durán-Cabré, J. M. ve Esteller-Moré, A. (2019). The long-run redistributive power of the net wealth tax. *Institut d'Economia de Barcelona (IEB) Working Paper*, 0(09), 1-26. Erişim adresi: <https://ieb.ub.edu/wp-content/uploads/2019/11/Doc2019-09.pdf>
- Eckert, J. B. ve Aebi, L. (2020). Wealth taxation in Switzerland. *Wealth Tax Commission International Background Paper*, 0(133), 1-15. Erişim adresi: https://www.wealthandpolicy.com/wp/BP133_Countries_Switzerland.pdf
- Edwards, C. (2019). Taxing wealth and capital income. *Cato Institute, Tax and Tax Bulletin*, 0(85), 1-15. Erişim adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3501126
- Ernst and Young. (2015). *Wealth under the spotlight 2015: How taxing the wealthy is changing*. London: Ernst and Young.

- Ernst and Young. (2021). *Worldwide estate and inheritance tax guide 2021*. Erişim adresi: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/tax/tax-pdfs/weitg-book-07july2021.pdf?download
- Escobar, L. P. (2006). The personal wealth taxes: The inheritance and gift taxes and the net wealth tax in Spain. International Center for Public Policy, *Andrew Young School of Policy Studies*, 0(06), 1-53. Erişim adresi: <https://ideas.repec.org/p/ays/ispwps/paper0606.html>
- Hofstra, H. J. (1979). The net wealth tax. Springer Science & Business Media (Yay. Haz.), *Fiscalité en Europe* (s. 119-143) içinde. The Netherlands: Kluwer Law and Taxation. doi: 10.1007/978-94-017-1482-2_7
- Independent Commission for the Reform of International Corporate Taxation. (2019). *A roadmap for a global asset registry: Measuring and tackling inequality; Curbing tax avoidance, tax evasion, corruption and illicit financial flows*. New York: Independent Commission for the Reform of International Corporate Taxation (ICRICT).
- Jackson, A. ve Sanger T. (2020). Policy forum: The case for an annual net wealth tax. *Canadian Tax Journal/Revue Fiscale Canadienne*, 63(3), 835-850. doi: 10.32721/ctj.2020.68.3.pf.jackson
- Kaldor, N. (1963). Taxation for economic development. *The Journal of Modern African Studies*, 1(1): 7-23. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/158781?seq=1>
- Kapeller, J., Leitch, S. ve Wildauer, R. (2021). A European wealth tax for a fair and green recovery. *Institute for Comprehensive Analysis of the Economy (ICAE) Working Paper Series*, 0(129), 1-30. Erişim adresi: <https://www.econstor.eu/handle/10419/246862>
- Klynveld Peat Marwick Goerdeler. (2021). *Colombia: Taxation of international executives*. Erişim adresi: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2021/06/colombia-taxation-of-international-executives.html>
- Krenek, A. ve Schratzenstaller, M. (2018). A European net wealth tax. *Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung (WIFO) Working Paper*, 0(561), 1-24. Erişim adresi: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/179315/1/wp_2018_561.pdf
- Kuypers, S., Figari, F. ve Verbist, G. (2020). An assessment of wealth taxes in a joint income-wealth perspective. *Euromod Working Paper Series*, 0(17), 1-44. Erişim adresi: https://medialibrary.uantwerpen.be/oldcontent/container2601/files/CSBWP2020/CSBWP2020_06.pdf
- McDonnell, T. A. (2013). Wealth tax: Options for its implementation in the republic of Ireland. *Nevin Economic Research Institute (NERI) Working Paper Series*, 0(6), 1-67. Erişim adresi: http://www.nerinstitute.net/sites/default/files/events/downloads/2019/wealth_tax_25_september.pdf
- Mintz, J. M. (1991). The role of wealth taxation in the overall tax system. *Canadian Public Policy, Analyse de Politiques*, 17(3), 248-263. doi: 10.2307/3551635
- Morgan, M. ve Junior, P. C. (2021). Taxing wealth: General principles, international perspectives and lessons for Brazil. *Brazil Journal of Political Economy*, 41(1), 44-64. doi: 10.1590/0101-31572021-3131
- Nikel, D. (2020, 14 Aralık). Wealthy Norwegians are moving to this remote tax haven. *Forbes*. Erişim adresi: <https://www.forbes.com/sites/davidnikel/2020/12/14/wealthy-norwegians-are-moving-to-this-remote-tax-haven/?sh=9dc2ca1e94b6>

- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2011). Fiscal consolidation: Targets, plans and measures. *OECD Journal on Budgeting*, 11(2), 15-67. doi: 10.1787/budget-11-5kg869h4w5f6
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018a). The role and design of net wealth taxes in the OECD. OECD Tax Policy Studies, *OECD Publishing*, 0(26), 1-109. doi: 10.1787/9789264290303-en
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018b). Tax policy reforms 2018: OECD and selected partner economies. *OECD Publishing*, 0(0), 1-122. doi: 10.1787/9789264304468-en
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). Revenue Statistics Database. Erişim adresi: <https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=REV>
- Pehlivan, O. (2021). *Kamu maliyesi*. Trabzon: Ekin Yayınevi.
- Perret, S. (2020). Why did other wealth taxes fail and is this time different?. *Wealth Tax Commission Evidence Paper*, 0(6), 1-31. Erişim adresi: https://www.wealthandpolicy.com/wp/EP6_PoliticsAndDesign.pdf
- Piketty, T. (2014). *Capital in the Twenty-First Century*. Cambridge, Massachusetts London, England: The Belknap Press of Harvard University Press.
- PricewaterhouseCoopers. (2021, 8 Aralık). Norway: Individual-other taxes. *Worldwide Tax Summaries*. Erişim adresi: <https://taxsummaries.pwc.com/norway/individual/other-taxes>
- PricewaterhouseCoopers. (2022, 31 Ocak). Switzerland: Individual-other taxes. *Worldwide Tax Summaries*. Erişim adresi: <https://taxsummaries.pwc.com/switzerland/individual/other-taxes>
- Rashbrooke, M. (2020). *The case for a net wealth tax in New Zealand*. Tax Justice Aotearoa Policy Brief, 0(2), 1-10. Erişim adresi: <https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/tja/pages/43/attachments/original/1634853917/The-case-for-a-net-wealth-tax-TJA-Policy-Brief-Two.pdf?1634853917>
- Rudnick, R. S. ve Gordon, R. K. (1996). Taxation of wealth. V. Thuronyi (Ed.), *Tax Law Design and Drafting*, (s. 292-339) içinde. USA: International Monetary Fund.
- Saez, E. ve Zucman, G. (2019). Progressive wealth taxation. *Brookings Papers on Economic Activity*, 0(2), 437-533. doi:10.1353/eca.2019.0017
- Scheuer, F. ve Slemrod, J. (2020). Taxing our wealth. *NBER Working Paper*, 0(28150), 1-35. doi:10.3386/w28150
- Schnellenbach, J. (2012). The economics of taxation of taxing new wealth: A survey of the issues. *Econstor*, 12(5), 1-36. . Erişim adresi: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/67482/1/732096707.pdf>
- Tanabe, N. (1967). The taxation of net wealth. *International Monetary Fund Staff Papers*, 14(1) 124-168. Erişim adresi: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/journals/024/1967/001/article-A005-en.pdf>
- Thurston, H. (1963). *The EEC reports on tax harmonization: The report of the fiscal and financial committee and the reports of the sub-groups a, b and c*. Amsterdam: The International Bureau of Fiscal Documentation.

- Tippet, B., Wildauer, R. ve Onaran, Ö. (2021). The case for a progressive annual wealth tax in the UK. Institute of Political Economy, Governance, Finance and Accountability (PEGFA), *Greenwich Papers in Political Economy*, 0(88), 1-15. Erişim adresi: https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/33819/20/33819%20TIPPET_The_Case_for_a_Progressive_Annual_Wealth_Tax_%282021%29_v2.pdf
- Tükenmez, T. (1971). Net Servet Vergisi. *Maliye Enstitüsü Konferansları*, 0(21), 185-209. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/7747>
- Wikborg, M. (2022, 9 Mart). Expats and foreigners working in Norway may suffer Norwegian net wealth tax. *Magnus Legal*. Erişim adresi: <https://blogg.magnuslegal.no/en/expats-working-in-norway-may-suffer-norwegian-net-wealthtax#:~:text=Provided%20the%20employee%20according%20to,of%20the%20worldwide%20net%20assets>
- Zeballos-Roig, J. (2019, 7 Kasım). 4 European countries still have a wealth tax. here's how much success they've each had. *Business Insider*. Erişim adresi: <https://www.businessinsider.com/4-european-countries-wealth-tax-spain-norway-switzerland-belgium-2019-11>

Extended Abstract

Purpose

Various taxes have been taken on wealth from past to present around the world. One of these taxes is the individual net wealth tax, levying on the value of an individual's net assets after deducting liabilities. While net wealth tax was more common in the past, today has been applied in a limited number of OECD countries due to low productivity, high administrative costs and very low income. However, in recent years, taxation of wealth has been discussed intensively reduce wealth inequality, combat climate change, which is increasing day by day, and meet the financing needs caused by the Covid-19 epidemic. In this study, it is aimed to evaluate its applicability by examining the incomes obtained from the individual net wealth tax in OECD countries and the factors that cause this tax to come into force and abolish it.

Design and Methodology

Tax revenues are of great importance in terms of financing public services. However, wealth taxes are generally crucial in tax justice and elimination of income and wealth inequality. In all countries, taxes are levied on wealth elements under different names. Net wealth tax, one of these taxes, is one of the modern wealth taxes. Individual net wealth taxes have been discussed intensively in recent years, especially in line with both income and wealth inequalities and meeting the public financing needs. This study includes a theoretical and descriptive discussion on the contribution of individual net wealth tax to governments in generating additional income and eliminating wealth inequality. Although wealth taxes have been studied in general in the literature, the applicability of individual net wealth taxes in particular or why they are not implemented in many countries has not been sufficiently discussed. The study is limited to OECD countries, and the development in the number of countries that have applied individual net wealth tax from the past to the present and tax revenues have been examined by using the OECD Revenue Statistic Database. By considering the countries that apply

this tax as of today, the basic features of the tax have been revealed through factors such as tax rate and exemption threshold. In addition, inferences have been made on its applicability by theoretically evaluating the factors that cause net wealth taxes to be implemented and abolished in OECD countries.

Findings

In the study, it has been seen that individual net wealth taxes in OECD countries have fewer application areas today compared to the past. As a matter of fact, the tax, which found application in 12 OECD countries in the 1990s, has found application in only four countries as of 2020. On the other hand, it has been observed that tax revenues from individual net wealth tax remain at a minimal level both as a percentage of GDP and as a share of total tax revenues. As a matter of fact, taxes on real estate and financial transactions and capital transactions are more common in OECD countries. Differences in tax revenues between countries are mainly due to differences in essential elements of the tax, such as taxable assets, tax schedules, tax rates, and exemption threshold. In addition to these, the probability and tendency of taxpayers to avoid or evade taxes, the distribution of wealth in the country and the tax policies of other countries may also cause differences in tax revenues. However, among the countries applying the said tax, it has been observed that Switzerland is the leading country with regular and stable income from this tax.

In the study, the reasons for supporting individual net wealth taxes in OECD countries and the reasons for abolishing these taxes were examined. As a result of this, it has been seen that this tax generally contains the essential features that a tax system should have, such as justice, equality and elimination of wealth inequality. On the other hand, it has been observed that taxation, which is another basic feature of tax systems, is weak in terms of efficiency due to its limited income. In addition, it contains many more problems such as asset valuation problems, tax loss, and evasion, double taxation.

Research Limitations

This study only deals with the individual net wealth tax, which is calculated on the base found after deducting debts from an individual's net wealth value. Corporate net wealth tax is excluded from the scope. Again, the study is limited to OECD countries.

Implications (Theoretical, Practical and Social)

Most of the problems described as negative aspects of individual net wealth tax stand as problems that can be overcome within the scope of developments in information and communication technologies and measures to combat tax evasion in countries implementing this tax. However, implementation problems are greater for countries that do not have individual net wealth tax experience. First of all, it is important to determine whether the net wealth tax is the best option for increasing income or eliminating wealth inequalities in the current situation and to design the tax by considering the economic costs. Indeed, a net wealth tax that targets only the very wealthy and has a high tax-free threshold is important in reducing wealth inequality and serving tax justice. However, the main problem arises in countries that do not apply this tax, including Turkey. In other words, with the developments in information and communication technologies and efforts to reduce tax evasion, the situations described as the negativity of this tax in countries that apply net wealth tax can be overcome more or less. However, from the point of view of other countries, it is challenging to enact and

implement a wealth tax that would appropriately tax all elements of wealth and their use. In order for this tax to be implemented and to be a solution to the income problems and wealth inequality of the governments, it is necessary to reform the tax systems and make radical changes in the existing taxes. Because, even if its name is not exactly net wealth tax, various names are taxed on various wealth elements in many countries. This means a very long process. In this context, improving existing taxes may be a better option.

Originality/Value

In recent years, intense debates on combating climate change and meeting the financing needs caused by the Covid-19 epidemic, on the other hand, on eliminating income and wealth inequality, have brought up the taxation of net wealth. However, studies on the applicability of this tax remained limited. For this reason, it remains a current issue whether this tax can be a solution to the income problems and inequality of governments. This study describes the current situation in OECD countries and provides a theoretical basis for future studies.

Araştırmacı Katkısı: Nagihan BİRİNCİ (%100).